

Отже, на мій погляд, у книзі «Мати чи бути?» Еріха Фромма питання вибору власного шляху в житті і справжня свобода людини полягає в тому, щоб бути самим собою.

Чому давньогрецька класифікація любові завжди буде актуальною?

Максим ФАТЄЄВ, здобувач освіти

Науковий керівник – Наталя БІЛЬЧУК, канд. філос. наук, доцентка

Національний аерокосмічний університет ім. М.С. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Знецінення суспільно прийнятних духовних цінностей, які надихають життєвий світ людини та людства, серед яких найсуттєвішим, на мою думку, є почуття любові, загрожує нам, немов дамоклів меч, тим, що найкращий механізм духовної взаємодії між людьми може безповоротно змінитися, з невідомими для нас наслідками, або взагалі зникнути, що відкине наш інтелектуально-духовний розвиток на багато тисячоліть назад. Перші ластівки ми споглядаємо нині: руйнування інституту сім'ї, жахлива статистика розлучень, відсутність участі у вихованні дитини одного з батьків. Також розрив відносин може слугувати одним з каталізаторів чоловічого або жіночого самогубства, що теж, за своїми масштабами вражає. Тобто, це явище несе цілу купу соціальних проблем, які впливають на суспільство, а суспільство, годі й казати, впливає на державу.

Чи побудуємо ми країну, яка нас буде любити та піклуватися про нас, якщо ми навіть друг друга не можемо полюбити?

На мою думку, першим кроком до подолання цієї згубної тенденції має бути аналіз самого поняття любові, її природи, важливості. Також ми маємо розуміти її дві сили: цілющу та руйнівну, щоб вміти давати їй напрям у потрібне русло, виражено та цілеспрямовано. Але аналіз неможливий без інструментів та алгоритмів.

У своїй доповіді я хочу звернутися до «інструментарію», який був присутній у давньогрецькій мові. А допоможе мені у цьому сократівський діалог під назвою «Бенкет», за авторством Платона.

У творі ми маємо змогу дізнатися те, наскільки багато сенсу та важливості софісти вклали у любов – есенцію бога Ерота. Наприклад, Федр у своїй промові виголосив Ерота найсильнішим з богів та найвеличнішим: «Ерот - найдавніший, найповажніший і наймогутніший з богів, найбільш здатний наділити людей доблестю і дарувати їм блаженство при житті і після смерті».

З цього ми можемо осягнути те, яке значення греки надавали любові. Вони вважали, що ця сила є життєтворчою, тим, без чого світ не існував би. Як зазначав Арістофан: «Таким чином, любов'ю називається жага цілісності і прагнення до неї».

Пильна увага до цього явища породила у давньогрецькій мові ряд епітетів, які складають різновиди любові. Пропри те, що ці різновиди не прижилися у повсякденній мові через лінгвістичні особливості та розрив між епохами, кожен

з них визначав особливий стан любові, а тому дозволяє нам піддавати глибшому аналізу взаємовідносини між людьми. Ось вони:

- Агапе – любов жертвна, безумовна;
- Філія – любов дружня, прив'язаність;
- Ерос – любов пристрасна, шанувальна;
- Сторге – любов сімейна, дуже близька прив'язаність;
- Людус – любов споживча, грайлива;
- Прагма – любов корислива, по розрахунку;
- Манія – любов безумна, руйнівна для обох партнерів;
- Філавтія – любов до себе, яка вчить любити інших.

Але ж чому вони мають актуальність і сьогодні? Хіба вписується ця частина давньогрецької моралі у сучасні реалії?

Факт того, що ці терміни не використовуються у побуті не обумовлює те, що вони не можуть слугувати нам у повсякденні, як інструменти аналізу відносин між людьми, завдяки яким можна виявити тенденції їх розвитку, та позбавляють ризику будувати собі карткові замки-башти зі сподівань та очікувань.

Для наочного прикладу розглянемо міф про Ахілла та Патрокла, які любили один одного найвищим, жертвним коханням - агапе. Вони пліч-о-пліч воювали проти троянців, здійснювали шалені подвиги. Коли вони на чолі з грецьким військом вже були на підступах до величної Трої, троянці завдали могутнього удару, знищивши велику кількість як простих грецьких вояків, так і героїв.

«...Коли Патрокл побачив як греки гинуть у кораблів та як вони палають, він звернувся до Ахілла, щоб той дав йому свої славетні обладунки, щоб повести за собою мірмідоняну бій, щоб троянці, побачивши його у обладунках Ахілла відступили та припинили битву, щоб греки змогли зі свіжими силами відбити атаку троянців. Ахілл, коли побачив, як Гектор палить грецькі кораблі, сам почав строїти мірмідонян, а Автомедонту наказав взяти свій віз та коней і повезти Патрокла у легендарних обладунках до рядів ворожих. І почався бій кровавий, троянці були спантеличені тим, коли побачили Патрокла у образі Ахілла, який все ж прийшов на допомогу до Агамемнона, незважаючи на ворожнечу з ним. Потім Патрокл убив Сарпедона, сина самого Зевса і під страшним гуркотом загнав троянців впритул до міських мурів самої Трої. І почав Патрокл штурмувати стіни Трої, робив він це тричі, але його зупиняв сам Аполлон, який стояв на вежі. А на четвертий, сказав він: «Відступи від муру, хоробрий Патрокле! Не тобі, а Ахіллові судилося зруйнувати велику Трою!». І не насмілившись гнівити Аполлона, відступив Патрокл. У той час Аполлон явився до Гектора та під виглядом брата Гекаби порадив напасти на Патрокла у відкритому полі. Але Патрокл побачив колісницю Гектора раніше, та вбивши великим каменем його візника Кебріона, вступив у останній та славетний для нього бій з самим Гектором. Він боровся відважно та несамовито, але воля богів була на стороні Гектора: «Аполлон оглушив героя, зламав спис його, впав щит його на землю, та всі обладунки. І став він перед троянцями знесилим та

беззбройним. І вразив Гектор його своїм списом і впав за мертво Патрокл на землю...»

Патрокл так любив свого товариша Ахілла, щозамість нього сам згодився піти у небезпечний бій, налякати троянців тим, що Ахілл таки прийшов на допомогу до війська Агамемнона. Він навіть намагався захопити стіни Трої, всупереч тому, що йому заважав робити це сам бог Аполлон. І тільки тоді, коли він дізнався, що це зробить його друг Ахілл, він відступив та з честю прийняв нерівний бій, не тільки проти троянців, а й проти могутнього бога Аполлона. Ахілл, виходячи з того ж почуття агапе, згодився помститися за Патрокла, та прийняти вірну смерть, замість того, щоб дожити до старості. І він прийняв смерть не тільки за нього, але і слідом за ним. Боги за цей виважений вчинок вшанували Ахілла особливою відзнакою та послали на Острови блаженних.

І сьогодні існує кохання-агапе, яке можна порівняти з Танзанітом у світі мінералів, прекрасне і виняткове, «ідеальна дитина сторге та філії» (за кольорами любові Джона Алана Лі). Вважаю, що і в сучасному світі ми можемо знайти історії великого кохання жінки і чоловіка, подібні почуттям Алкестіди і Адмета, які спорідненні до того рівня, що Алкестіда вирішила піти замість чоловіка у царство Аїда. А за свою вірність, хоробрість та любов вона була винагороджена поверненням з царства мертвих.

Я не наполягаю на повному слідуванні нормам моралі та етики давніх греків, але деякі їх аспекти виявляються більш лаконічними, за сучасні епітети. Люди можуть відчувати любов-гру людус, де йдеться про паразитування на почуттях та хтивості, а можуть пізнати і духовний, дружній зв'язок – філію. І саме вміння відрізнити їх дає нам розуміння про зміст, цілі, способи, тривалість, міцність та користь відносин, може зберегти нас від манії, деструктивного почуття, де для двох людей існує суттєва небезпека саморуйнування.

Любов не актуальність, любов – вічність.

Макіавеллізм в сучасній корпоративній культурі

Ярослав ПИРОГОВ, здобувач освіти

Науковий керівник – Наталя БІЛЬЧУК, кандидатка філософських наук, доцентка

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Корпоративна культура – система цінностей та переконань, котра має розділятися кожним працівником організації. Зазвичай передважає особливу поведінку, включаючи стиль мовлення та прозорість комунікації персоналу/керівництва. Метою корпоративної культури можна визначити забезпечення високої дохідності фірми за рахунок максимізації ефективності виробничого менеджменту та якісного поліпшення діяльності підприємства в цілому за допомогою дисциплінації працівників, прививання ставлення до